

3. BÖLÜM

YAHYA AKENGİN ŞİİRİNE TEMATİK BİR YOLCULUK

Osman ORUÇ¹

GİRİŞ

1950-1980 yılları arasında aralıklarla 277 sayı çıkan ve öncülüğünü Mehmet Çınarlı ve arkadaşlarının (Mûnis Faik Ozansoy, İlhan Geçer, Gültekin Sâmanoğlu, Mustafa Necati Karaer, Yahya Benekay, Fikret Sezgin, Hasan İzzet Arolat, Osman Fehmi Özçelik) yaptığı ve “memleket edebiyatının devamı” (Enginün, 2008: 105) olan Hisar hareketinin yayın organı olan Hisar Dergisi’nde ilk şiirleri yayımlanan Yahya Akengin, bu grubun en genç şairlerindendir. Milliyetçi-muhafazakâr bir çizgiyi benimseyen Hisar şairleri, dönemin diğer edebiyat/şiir anlayışlarına (Garip, İkinci Yeni, Toplumcu-Gerçekçiler) karşı bir duruş ortaya koyma niyetiyle, Türk-İslam ve Anadolu değerlerini öne çıkararak kendi poetikalarını belirlemişlerdir. Aruz, hece ve serbest vezni kullanan şairler, ki hareketin kadrosu neredeyse tamamen şairlerden müteşekkildir, Garip, İkinci Yeni ve Toplumcu-Gerçekçi şairlerin geri planda tuttuğu meseleleri şiirlerinin merkezine yerleştirerek varlık göstermeye çalışmışlardır.

Hisarcılar, geleneğin birikimini kuşanarak şiir yazma niyetiyle yola çıkarlar. 26 Aralık 1966 tarihinde Ankara Radyosu’nda ve 1967 yılında derginin Şubat ve Mart aylarında çıkan 38. ve 39. sayılarında Hisar hareketinin manifestosu kabul edilebilecek ilkelerini kamuoyuyla paylaşırlar. Buna göre;

“1. Sanat bağımsız olmalı, yazar kalemini herhangi bir ideolojinin emrine vermemelidir. Sanatçı çevresiyle, içinde yaşadığı toplumun dertleri ve

¹ Dr.Öğr.Ü. Bayburt Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü. osmanoruc@bayburt.edu.tr. Orcid ID: 0000-0002-2610-185X

Yahya Akengin şiirinin izleksel çerçevesini temelde birbiriyle kontrast bir ilişki gösteren ve çocukluk yıllarından itibaren tecrübe etmiş olduğu gurbet ve sıla temaları belirler. Bu iki temel izleğin yanı başında, yine bu iki temel izlekle bağlantılı olarak değerdendirebileceğimiz yan izlekler sıralanır. şair kentte, bugünde, yozlaşmış toplum içinde “gurbette”dir. Memleketinde/tabiatta/Anadolu’da, geçmişte/çocukluğunda ise “sılada”dır. Bu anlamda Akengin gurbette olma ve sılada bulunma gerçekliğini merkeze alarak şiirini oluşturur. şair bu gerçekliği zaman zaman tasavvufi düşünçenin içerdği yorum tarzıyla da örtüşecek bir biçimde ele alır. Metanın hayata biçim verdği bugün ve kent şair için bir gurbettir. Manevi olanın gündelik hayatta henüz yürürlükte olduğu geçmiş ve tabiat ise sıladır. Bu bağlamda şair modern insanın yücelttiği değerdlerle kendisi arasında bir aidiyet ilişkisi kuramaz ve yalnızlık köşesine çekilir. Geleneksel hayatı tesis eden kıymetler bütünüünün sessiz sedasız gündelik hayatın dışında bırakılması, geçersizleştirilmesi şairi bugünde nefes alamaz bir durumda bırakır. Gelenekle herhangi bir bağ kurmayı reddeden modernizmin simgelerinden biri olan kent ve dolaşıma soktuğu yeni hayat biçimi şair için kabul edilemezdir. Bu noktada şair büyük kütlenin dışında bir konum belirler ve yalnız kalır. Bu yalnızlık halinden kurtulmak için şair kendini bulduğu hatıralara, geçmiş zamanlara ve çocukluğuna sığınır.

KAYNAKÇA

- AKENGİN, Y. (1969). *İsteser*, Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- AKENGİN, Y. (2014). *Kırk Yıldan şiirler*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- ENGİNÜN, İ. (2008). *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- ÇINARLI, M. (1998). “Hisar”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, Cilt 18, ss. 127-128, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi.
- KARAKOÇ, S. (2010). *Gün Doğmadan/şiirler*, İstanbul: Diriliş Yayınları.
- KORKMAZ, R.- ÖZCAN, T. (2006). “1950 Sonrası”, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Cilt 4, ss. 63-120, İstanbul: TC Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- KORKMAZ, R.- ÖZCAN, T. (2009). “Cumhuriyet Dönemi Türk şiiri”, *Yeni Türk Edebiyatı 1839-200*, ss. 237-340, Ankara: Grafiker Yayınları.
- ŞİMŞEK, T. (2018). “Cumhuriyet Dönemi Türk şiiri”, *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*, ss. 217-346, Ankara: Grafiker Yayınları.
- TARHAN, A. H. (2013). *Bütün şiirleri (Haz. İnci Enginün)*, İstanbul: Dergah Yayınları.
- TEKE, T. (2016). “Yahya Akengin’in şair Kimliği ve Poetikası”, *Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 1/1, ss.113-127.
- YİVLİ, O. (2008). “Yahya Akengin şiiri”, *Erdem*, 52, ss.277-284.